

РЕЗОНАНС

І НА ПОГОСТІ СПОКОЮ НЕМА?..

У публікації "Їх батько був священником" у "Гомоні" від 19 січня цього року згадується Костянтин Войцеховський, котрий був священником у Добрятині. Костянтин Войцеховський - мій дід. Його портрет із традиційною в ті часи бородою висить на стіні у моїй квартирі. До нього службу Богу у Добрятині відправляв Михайло Войцеховський. Мій дід похований у Добрятині на погості біля церкви праворуч від могили Всеволода Лівіцького. Лівіцький похований у звичайній могилі, а дідусь - у склепі. Тато розповідав, що під час Першої світової війни, коли лінія фронту проходила по річці Іква, снаряд пробив муроване покриття склепу, закотився під труну, але не розірвався. Тоді ту смертоносну річ не діставали зі склепу. Дідусь помер у 1902 чи 1903 році. Про це свідчив напис на металевому пам'ятнику.

Мій батько був племінником Всеволода Лівіцького. Сини Лівіцького доводилися батькові троюрідними братами, а мені - дядьками. Наші сім'ї родичалися і до війни неодноразово відвідували одна одну. За "перших советів" дядьків Ігоря та Володимира заарештували. Ігор на Уралі в таборах працював на лісосплаві, а Володимир перебував у тюрмі в Рівному. Його подальша доля невідома, хоча у нашій родині схильні вірити у таку версію...

Підлітком я не дуже любляв проводити час у колі ровесників, більше "крутився" серед дорослих і захоплювався їхніми розповідями. Усім відомо, що у червні 1941 року у тюрмах Луцька, Дубна та інших українських міст були розстріляні арештовані, котрі на той час там перебували. З Рівненської тюрми невільників кудись вивезли і на цьому все обривається. Отож влітку 1941 року дядьки вели мову про те, що арештантів з Рівненської тюрми відправили у Сарни. Можливо, для того, щоб залізницею перекинути вглиб країни. Однак на той час залізничний вузол у Сарнах німецька авіація розбомбила, відтак енкаведисти довго не думали, а розстріляли арештантів. Жителі населених пунктів, розташованих навколо Сарн, серед убитих знаходили тіла своїх рідних. Можливо, десь там і зустрів смертний час Володимир Лівіцький.

А тепер про арешт тітки Анни Лівіцької. Посеред ночі у хату зайшли озброєні люди і почали вимагати у хазяйки пальто, хромові чоботи та інший одяг чоловіка Володимира. Вранці з'явилися енкаведисти і звинуватили тітку Анну в тому, що вночі, мовляв, вона прийняла їх за вояків УПА і охоче віддала "повстанцям" речі чоловіка. У 1944-1945 роки енкаведисти "успішно" використовували такі методи роботи для арештів неугодних советському режиму людей і в першу чергу освічених. А таких у післявоєнний час було небагато. Анна Лівіцька - уродженка Станіславщини, нині Івано-Франківщина, вільно володіла польською і німецькою мовами. Зазвичай таким арештованим відводилася роль заручників, котрих, у разі загибелі працівника НКВС, розстрілювали.

Нашій родині переказали, що Анна лежить убита в рові під Владиславівським лісом. Я в той час у Маслянці жив з мамою, бо тато і старший брат були на фронті. Під час відступу гітлерівці забрали у нас пару коней і віз. У сусідів і у родичів була така ж ситуація, хіба з тою різницею, що дехто став "безлошадним" з волі гітлерівців, а дехто - советів. Доки ми шукали коней і воза, нам переказали, що місцеві жителі поховали Анну, як могли. Жителі Владиславівки знали її, бо вона вчилася в Ульяновці і вчила їхніх дітей. Подійкують, що перед розстрілом з неї зняли одяг, бо згодом її речі люди бачили на дружині одного енкаведиста.

Та повернімося у Добрятин. За спогадами Володимира Рудюка, котрому у 1944 році було років десять, одного дня в село наїхало багато червонопогонників. На дзвіниці вони виявили повстанську криївку. У Добрятині була велика стрілянина, тоді був поранений у голову червонопогонник. За спогадами старожилів, того дня у церкві зірвали підлогу і виявили підземний хід до склепу, де похований мій дід. Що там у склепі? - один лиш Бог знає...

Після загибелі Анни Лівіцької її сина Володю взяла у виховання одинока жінка з Добрятина, а дочку Олену забрала сестра Анни зі Станіслава...

**Дмитро ВОЙЦЕХОВСЬКИЙ,
м.Рівне, уродженець Маслянки.**